

AZ IDŐ PÉNZ

AZ IDŐ KEZELÉSE A MINDENNAPI ÉLETBEN

A modul szerzői: Galambos Henriette
Nagy Ilona

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/1 Történetek időrendje					
A	<p>A tanár ismerteti a feladatot: kockáira szétvágott képregény-történeteket kell helyes sorrendbe állítani.</p> <p>A tanulók nyolc kiscsoportot alkotnak, és ilyen formában végzik el a történet rekonstrukcióját. Az egyes történeteknek találó címet is adnak.</p> <p>A csoportszóvivők elmesélik az osztálynak a történeteket. Megbeszélik, hogy helytálló-e a történetük és jól kapcsolódik-e hozzá a cím. Végül a tanár felfedi az eredeti történeteket és címeket.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Figyelem-összpontosítás</p> <p>Logikus gondolkodás</p> <p>Elemző-rendszerező gondolkodás</p> <p>A tér-idő viszonylatok pontos meghatározása</p> <p>Kreativitás</p>	<p>Frontális osztálymunka – magyarázat, csoportalkotás</p> <p>Csoportmunka – kísérletezés, megbeszélés, vita</p> <p>Frontális osztálymunka – megbeszélés</p>	D1 (Nyolc Garfield képregénytörténet kockákra vágva)	P1 (Javaslat a feladat elvégzéséhez)
I/2 A mérhető idő					
A	<p>A tanulók érdeklődési kör szerint négy csoportot alkotnak, és a téma adottságainak megfelelő formában végeznek kutatásokat tanítási órán kívüli időszakban (témák a D2 mellékletben). Az eredményeket bemutatják az osztálynak, és beszélgetnek a tapasztalatokról.</p> <p style="text-align: right;">30+10 perc</p>	<p>Együttműködés</p> <p>Kreativitás</p> <p>Elemző-rendszerező és több szempontú gondolkodás</p> <p>Információk rendszerezése</p> <p>Prezentáció</p>	<p>Csoportmunka – projekt</p> <p>Frontális osztálymunka – prezentációk</p>	D2 (A projektek témái)	P2 (Az idő mérése – a feladat előkészítése)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/1 A tervezhető idő					
A	<p>A tanulók egyéni időkezelési módszerüket hasonlítják össze és vitatják meg 5-6 fős kiscsoportokban.</p> <p>A kiscsoportok szervezése a születésnapok sorrendjében történik. A tanár által megadott szempontok alapján a csoportok megvitatják egyéni időbeosztásukat. A tanár körbejár a csoportoknál, és tájékoztatja őket a megváltozott feltételről, amely szerint új időbeosztások készülnek (részletes útmutatás a P3 mellékletben található).</p> <p>Végül a csoportok szóvivői bemutatják, hogy milyen megoldásokat találtak az idő minél jobb kihasználására.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Kreativitás</p> <p>Együttműködés</p> <p>Önkifejezés</p> <p>Összefüggések felismerése</p> <p>Véleményalkotás</p>	<p>Frontális osztálymunka – magyarázat</p> <p>Csoportmunka – ablakmódszer</p> <p>Frontális osztálymunka – csoportszóforgó</p>	Papír és írószer	P3 (Szempontok a tervezhető idő gyakorlathoz)
II/2 A személyes idő					
A	<p>A tanár bemutatja a feladatot: a feladatlap segítségével a tanulók személyes életeseményeiket párhuzamba állítják a történelem eseményeivel (D1). A tanulók először egyénileg töltik ki a feladatlapot. Ezt követően párt választanak, és megbeszélik a válaszokat. Majd a párokból kiscsoportok alakulnak, amelyek megvitatják a feladatlapok tartalmát.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Emlékezet</p> <p>Figyelem</p> <p>Elemző – rendszerező képesség</p> <p>Összefüggések felismerése</p> <p>Empátia</p> <p>Együttműködés</p> <p>Kommunikáció</p>	<p>Egyéni munka</p> <p>Páros munka</p> <p>Csoportmunka – megbeszélés</p>	D3 (A személyes és a történelmi idő)	P4 (A személyes és a történelmi idő)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/1 Rendszerezés					
A	<p>A tanulók ötfős csoportokat alkotnak. A tanár kiosztja a feladatlapokat, és a tanulók az azon található szóhalmazokból logikusan rendezett ötös szósorozatokat alkotnak (D3). Meghatározzák a csoportosítás szempontját is.</p> <p>A csoport szóvivői ismertetik és összehasonlítják a megoldásokat (útmutatás és megoldási kulcs a P5 mellékletben).</p> <p>Közösen megbeszélik a gyakorlat tapasztalatait és tanulságait.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Együttműködés</p> <p>Szabályalkotás</p> <p>Érvelés</p> <p>Önkifejezés</p>	<p>Csoportmunka</p> <p>Frontális osztálymunka – csoportszóforgó, megbeszélés</p>	D4 (Szócsoportosítás – feladatlap)	P5 (Útmutatás és megoldási kulcs)
III/1 Összegzés					
A	<p>A tanár kivetíti, vagy nyomtatott formában kiosztja a két Dali-képet. A tanulók sorra elmondják, hogy milyen gondolataik, érzéseik támadnak a képek láttán az idővel kapcsolatban.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Érzelmek szóban történő kifejezése.</p> <p>A foglalkozás során tapasztaltak felidézése.</p> <p>Kreativitás</p>	Beszélgetőkör		P6 (Dali-képek kivetítve vagy nyomtatott formában)

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – Javaslat a feladat elvégzéséhez

A mellékletben két példányban található minden történet. Az egyiket a tanár megtartja, ez lesz a gyakorlat végére a referencia, a másikat kockákra vágva adja ki a csoportoknak, minden csoportnak egyet.

A csoportokban a tanulók a történetek rekonstruálása közben a tér–idő összefüggések felismerését, logikai kapcsolatok megteremtését gyakorolják. Fontos, hogy a szóforgó szabályai szerint a négytagú csoport minden tagja egymás után esélyhez jusson egy-egy logikai művelet elvégzésében, azaz egy-egy kocka megfelelő elhelyezésében.

A történet címét sem tudhatják előre, nekik kell a saját maguk kialakította történet címét megadni, ezzel a logikai kapcsolódási pontok, a történet fókuszának meghatározását gyakorolják.

Annak ellenére, hogy van referencia-történet és cím, az értékelésben nem az a fő szempont, hogy eltalálták-e az eredetit, hanem az,

hogy az a történet, amit végül a szóvivő előad az osztálynak, logikus-e, érvekkel jól alátámasztható-e. Amikor az osztály megbeszéli az eredményeket, a tanár ebbe az irányba segítse a tanulókat, a kérdések ne az eredetivel való összehasonlításra utaljanak, hanem a csoport történetének koherenciájára. Ezt a célt segíti elő az, ha a tanár az eredeti változatot csak akkor mutatja meg, amikor már döntött az osztály arról, hogy a csoportok történetei önmagukban elfogadhatók-e.

A megbeszélés során a tanár tegyen fel olyan kérdéseket is, amelyek a tanulók személyes, időhöz való viszonyára utalnak, például:

Okoz-e számukra nehézséget az idő kezelése, tervezése?

Előfordult-e már az életükben, hogy úgy érezték: a „normálisnál” gyorsabban vagy lassabban telik az idő?

Érezték-e már azt, hogy rendet kell tenniük valamilyen módon az időben?

Van-e irodalmi, film- vagy más élményük az idővel kapcsolatban?

Ha lehetőségük nyílna rá, változtatnának-e az idő múlásán?

P2 – Az idő mérése – a feladat előkészítése

Ezt a feladatot otthoni előkészülettel lehet elvégezni. A cél az, hogy minden tanuló érdeklődési körének megfelelően egyéni kutatómunkát végezve az idő fogalmának tárgyiasításához nyerjen tapasztalatokat. Egyéb tanulmányaik során már elszórtan szerezhettek információkat az idővel kapcsolatban. Most az a cél, hogy ezek az információk tematikusan rendeződjenek, és a tudomány elvontsága felől a mindennapi élet felé közelítsenek, hogy végül a tanulók mindezt a saját életterületükben tervezhető egységként tudják kezelni.

Az otthoni munkában végzett kutatásnak az a célja, hogy az órai foglalkozáson már csoportban a projekttermék megtervezésével és kivitelezésével tudjanak foglalkozni. Az a cél, hogy találjanak minél egyszerűbb és érthetőbb kifejezési formát, mellyel a többiek számára is kézzelfoghatóvá tudják tenni a saját értelmezésű időt. Ennek a feladatnak a közös megbeszélésében ismételtelen nem az az elsődleges cél, hogy kinek a produktuma lett tetszetősebb, bár ez is szempont lehet. Fontosabb azonban, hogy minden tanuló számára az idő árnyalt, sokoldalúan megközelíthető és kezelhető fogalom legyen, ami alapot ad az egyéni időkezelési technikák kialakításához. A megbeszélés során a tanár kérdései utalhatnak arra, hogy kinek melyik időmérési mód felel meg a legjobban, illetve, hogy van-e olyan módszer, amit eddig is használtak már, akár nem tudatosan, saját mindennapi gyakorlatukban.

P3 – Szempontok a tervezhető időgyakorlathoz

A csoportok feladata az, hogy ablakmódszerrel hasonlítsák össze, milyen tevékenységre mennyi időt szánnak két különböző esetben:

megszokott tanítási napon,
vasárnap a tanév során.

Tíz perc elteltével, amikor elkészültek az ablak alapján a közös időbeosztással, a tanár körbejár, egyrészt azért, hogy facilitálással segítsen, másrészt, hogy ellenőrizze a tervezett időkeret megtartását és a feladat eredményét; harmadrészt azért, hogy elindítsa a feladat második szakaszát.

A következő hét a témazáró dolgozatok és beszámolók hete, mindenkinek naponta kell majd dolgozatot írnia, és lesz, akinek szóban is be kell majd számolnia. Ezt az utasítást az iskola saját szokásaihoz, az osztály aktuális eseményeihez igazítva fogalmazza meg a tanár, hogy a feladatnak aktualitása legyen a tanulók számára. Reális helyzetbe kell képzelniük magukat, amilyenekkel már találkoztak, és ahol az idő kezelése valószínűleg a többségnek problémát okozott. Az előbbi ablakmódszer segítségével most azt vitatják meg, ki hol és hogyan fog a időbeosztásán változtatni.

A feladat célja, hogy végül minél több módszert gyűjtsenek össze a csoportok az idő hatékony, célszerű beosztásához, tervezéséhez.

P4 – A személyes és a történelmi idő

Ebben a feladatban a tanulók a személyes vagy szűk családi életük adataival, információival fognak dolgozni, ezért különösen fontos, hogy a társak megválasztása a saját bizalmuk, szimpátiájuk alapján, ilyen értelemben szabadon történjen. Létszámbeli korlátozás ezért nincs, a gyerekek éppúgy dolgozhatnak csoportban, mint párban vagy egyedül.

Ennek a feladatnak a „produktumát” a fenti okok miatt nem kötelező bemutatni. Azzal kapcsolatban azonban, hogy a saját életük és a történelmi dimenzió miként függ össze, bizonyosan lesz tapasztalatuk. Ez majd a záró megbeszélés során kerülhet felszínre.

A tanár szerepe igen nehéz ebben az esetben, mert a tanulók életét elemi szinten érintő kérdésekben kell úgy válaszokat keresni, hogy személyes érzéseket, tapasztalatokat szükség esetén akár ne is érintsünk.

P5 – Útmutatás a szócsoportosítás feladathoz és megoldókulcs

A gyakorlat célja az, hogy játékosnak tűnő, könnyednek szánt formában rendszerezze mindazt, amit a tanulók az idő különböző viszonyulásairól az elmúlt foglalkozás során megtapasztaltak.

Hasonlóan a nyitó képregény-történet feladathoz, itt is van külön referencia-példány a tanár számára a szószorozatok elrendezéséről. Ebben az esetben is minden megoldás elfogadható, ami eltér ugyan a referenciától, de logikus érveléssel jól alátámasztható.

A megoldás kulcsa (ötös szócsoportok)

Soha ritkán néha gyakran mindig *(általános időmeghatározás)*

Árpád-háziak Hunyadi János Habsburgok Kossuth Lajos Horthy Miklós *(történelmi személyek)*

Honfoglalás Árpád-kor a hódoltság kora reformkor kiegyezés *(történelmi korszakok)*

Hónap év évtized évszázad ezredév *(időtartamok)*

Napi havi negyedévi félévi évenkénti *(időbeli gyakoriság)*

Hétfő kedd szerda csütörtök péntek *(a hét valamely napja)*

Hajnal reggel dél este éj *(napszakok)*

Ébresztő ebéidő szabadidő vacsoraidő alvásidő *(tevékenységgel összekapcsolt idő)*

Közel karnyújtásnyi távol messze beláthatatlan *(az időbeli távolság érzékeltetése)*

Lassan fokozatosan gyorsan azonnal fergeteges *(az idő múlására utalás)*

Apró kicsi közepes nagy óriási *(az időtartam hosszúságára utalás).*

**P6 – Salvador Dali: Az emlékezet állandósága (1931),
Az emlékezet állandóságának felbomlása (1954)**

A két kép az időt ábrázolja. Ha vizuális jelekkel szívesen foglalkozik az osztály, akár a foglalkozás legelején is kiteheti a tanár a képeket, mintegy illusztrációként a témához. A foglalkozás végén viszont alapot adhat az egyéni továbbgondoláshoz. Otthoni feladat lehet például az, hogy az órán tapasztaltak és a képek alapján otthon írjanak fogalmazást az időről.

